

Vergaderjaar 2014–2015

33 037

Mestbeleid

Nr. 139

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 december 2014

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de brief van 28 november 2014 over de Nahang wijziging Besluit gebruik meststoffen (Kamerstuk 33 037, nr. 137).

De vragen en opmerkingen zijn op 11 december 2014 aan de Staatssecretaris van Economische Zaken voorgelegd. Bij brief van 17 december 2014 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Peen

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	3
II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	4

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de wijziging van het Besluit gebruik meststoffen. Ten aanzien van deze stukken hebben zij een aantal vragen en opmerkingen.

In het Besluit gebruik meststoffen zijn voorschriften opgesteld over het gebruik van meststoffen, de zogenaamde gebruiksvoorschriften. In de calamiteitenregeling in dit besluit is alleen vraatschade als gevolg van engerlingen en emelten of schade als gevolg van droogte opgenomen. Schade veroorzaakt door ander ongedierte of elementen is hierdoor uitgesloten. Een actueel voorbeeld van schade door ongedierte is de vraatschade door veldmuizen. De leden van de VVD-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om de calamiteitenregeling te verruimen zodat belangrijke schade als gevolg van ander ongedierte (zoals veldmuizen) of elementen ook te herstellen is? Dit zou moeten plaatsvinden onder dezelfde voorwaarden, zoals de meldplicht.

Door het afsterven van het wortelpakket door vraat wordt het risico van uit -en afspoelen van nutriënten naar grond- en oppervlaktewater vergroot. In de beantwoording van Kamervragen van de leden van de VVD-fractie wordt alleen het risico op nutriëntenverlies door het scheuren en opnieuw inzaaien van grasland meegenomen. Kan de Staatssecretaris aangeven of bij de keuze voor een beperkte omschrijving in de gebruiksvoorschriften het risico van nutriëntenverlies door ernstige vraat aan de grasmat is meegenomen? Zo ja, op welke wijze is dit meegenomen? Kan de Staatssecretaris dit cijfermatig onderbouwen? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van het besluit gebruik meststoffen ter uitvoering van het vijfde actieprogramma Nitraatrichtlijn

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris waarom er geen vrijstellingsmogelijkheid is gecreëerd voor herstel bij schade door muizen of knaagdieren. Deze leden nemen aan dat de Staatssecretaris op de hoogte is van de grote schade die vele agrariërs in onder andere Sud-west Fryslân sinds deze zomer ondervinden door de muizenexplosie in deze regio. Daarom zijn deze leden verbaasd dat in dit besluit geen mogelijkheid voor vrijstelling van herstel van schade aan gras bij muizenschade is neergelegd.

Is de Staatssecretaris bereid om deze vrijstellingsmogelijkheid, naast schade door vraat van emelten of engerlingen, alsnog op te nemen in het besluit, zo vragen deze leden. Zo nee, waarom niet? Indien eerst

toestemming van de Europese Commissie nodig is om deze vrijstellingsmogelijkheid te creëren, is de Staatssecretaris dan bereid om hier per direct om te verzoeken bij de Europese Commissie. Zo nee, waarom niet? De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris hoe calamiteiten door vraat en woelen van muizen volgend jaar voorkomen kunnen worden en hoe herstel van schade aan gras door vraat van muizen dan wel mogelijk gemaakt gaat worden.

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat de vraatschade door muizen zorgt voor aanzienlijke opbrengstderving bij landbouwers, onder andere omdat oogstverliezen moeten worden gecompenseerd door voeraankoop. Wanneer sprake is van extreme neerslag mag het verlies aan meststoffen worden gecompenseerd, echter dit geldt niet voor vraatschade. Is de Staatssecretaris bereid om te bekijken in hoeverre het verlies aan meststoffen mag worden gecompenseerd in de bedrijfsspecifieke verantwoording van de Meststoffenwet en in reparatiebemesting kan worden meegenomen, zo vragen deze leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennis genomen van de wijziging van het Besluit gebruik meststoffen. Zij willen graag nog enkele vragen stellen.

In het Besluit over de mestnormen wordt de bemestingsnorm voor overige grond enigszins naar beneden bijgesteld. Dat kan op steun rekenen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie. Hoewel het een marginale bijstelling is, zal het hopelijk bijdragen aan de vermindering van de waterverontreiniging als gevolg van nitraten uit agrarische bronnen. De vermindering die nu gerealiseerd wordt is echter nog lang niet voldoende om de milieudoelen zeker te stellen. Tevens krijgen deze leden graag meer toelichting op het huidige gebruik van overige gronden. Hoeveel hectare overige grond wordt er momenteel gebruikt voor het afzetten van mest? Op welke manier wordt bij dit soort gronden gehandhaafd?

De leden van de Partij van de Dieren-fractie betreuren het dat de Staatssecretaris deze wijziging van het Besluit niet heeft gebruikt om de bemestingsnormen voor natuurterreinen en landbouwgronden meer in overeenstemming te krijgen met de internationaal afgesproken doelen op het gebied van waterkwaliteit. Wanneer kan de Kamer de volgende wijziging van het Besluit gebruik meststoffen verwachten dat zal leiden tot een verdere en noodzakelijke verlaging van de mestnormen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie blijven grote bezwaren houden tegen de toepassing van runderdrijfmest tegen winderosie. Zoals de Technische Commissie Bodem ook heeft ingebracht, zijn er voldoende haalbare alternatieven om erosie te bestrijden, en zijn gevolgen van het toepassen van drijfmest voor de natuur erg groot. Deze leden willen de Staatssecretaris vragen om dit jaar goed te monitoren hoe vaak er gebruik wordt gemaakt van deze milieuvriendelijke methode, en dit aan de Kamer te rapporteren alvorens het Besluit volgend jaar weer wordt gewijzigd, zodat deze feiten een rol kunnen spelen in de discussie bij het vaststellen van de volgende wijziging van het besluit. Is de Staatssecretaris daartoe bereid? Is zij ook bereid en in staat om de gevolgen van deze extra toepassing van drijfmest voor de natuur en waterkwaliteit in de veenkoloniën te kwantificeren, en deze aan de Kamer te doen toekomen? Zo nee, waarom niet?

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

Vragen van de leden van de VVD-fractie

In het Besluit gebruik meststoffen zijn voorschriften opgesteld over het gebruik van meststoffen, de zogenaamde gebruiksvoorschriften. In de calamiteitenregeling in dit besluit is alleen vraatschade als gevolg van engerlingen en emelten of schade als gevolg van droogte opgenomen. Schade veroorzaakt door ander ongedierte of elementen is hierdoor uitgesloten. Een actueel voorbeeld van schade door ongedierte is de vraatschade door veldmuizen. De leden van de VVD-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om de calamiteitenregeling te verruimen zodat belangrijke schade als gevolg van ander ongedierte (zoals veldmuizen) of elementen ook te herstellen is? Dit zou moeten plaatsvinden onder dezelfde voorwaarden, zoals de meldplicht. Door het afsterven van het wortelpakket door vraat wordt het risico van uit- en afspoelen van nutriënten naar grond -en oppervlaktewater vergroot. In de beantwoording van Kamervragen van de leden van de VVD-fractie wordt alleen het risico op nutriëntenverlies door het scheuren en opnieuw inzaaien van grasland meegenomen. Kan de Staatssecretaris aangeven of bij de keuze voor een beperkte omschrijving in de gebruiksvoorschriften het risico van nutriëntenverlies door ernstige vraat aan de grasmat is meegenomen? Zo ja, op welke wijze is dit meegenomen? Kan de Staatssecretaris dit cijfermatig onderbouwen? Zo nee, waarom niet?

Het gebruiksvoorschrift over schade door emelten en engerlingen is op voorstel van de agrarische sector opgenomen in het Besluit gebruik meststoffen. Dit voorschrift is een onderdeel van het lopende, vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn. De Europese Commissie is akkoord gegaan met de uitzondering op het verbod van het vernietigen van de graszode uitsluitend voor herstel van schade aan grasland die is veroorzaakt door droogte en vraat van emelten en engerlingen. In de komende periode worden de milieukundige gevolgen van deze uitzonderingen voor schade geëvalueerd. Ik ben bereid te overwegen het probleem van schade aan de grasmat door muizen mee te nemen in de uitwerking van het zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn (2018–2021) als de sector wetenschappelijk kan onderbouwen hoe dit probleem met grasland scheuren in het najaar opgelost kan worden zonder extra uitspoelingsverliezen in het najaar. In de oplossing dient ook aandacht te zijn voor effectieve maatregelen om de aanwezigheid van muizen tegen te gaan en/of deze te verdrijven.

Vragen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris waarom er geen vrijstellingsmogelijkheid is gecreëerd voor herstel bij schade door muizen of knaagdieren. Deze leden nemen aan dat de Staatssecretaris op de hoogte is van de grote schade die vele agrariërs in onder andere Sud-west Fryslân sinds deze zomer ondervinden door de muizenexplosie in deze regio. Daarom zijn deze leden verbaasd dat in dit besluit geen mogelijkheid voor vrijstelling van herstel van schade aan gras bij muizenschade is neergelegd. Is de Staatssecretaris bereid om deze vrijstellingsmogelijkheid, naast schade door vraat van emelten of engerlingen, alsnog op te nemen in het besluit, zo vragen deze leden. Zo nee, waarom niet? Indien eerst toestemming van de Europese Commissie nodig is om deze vrijstellingsmogelijkheid te creëren, is de Staatssecretaris dan bereid om hier per direct om te verzoeken bij de Europese Commissie. Zo nee, waarom niet? De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris hoe calamiteiten door vraat en woelen van muizen

volgens jaar voorkomen kunnen worden en hoe herstel van schade aan gras door vraat van muizen dan wel mogelijk gemaakt gaat worden.

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de vraag van de leden van de VVD-fractie.

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat de vraatschade door muizen zorgt voor aanzienlijke opbrengstderving bij landbouwers, onder andere omdat oogstverliezen moeten worden gecompenseerd door voeraankoop. Wanneer sprake is van extreme neerslag mag het verlies aan meststoffen worden gecompenseerd, echter dit geldt niet voor vraatschade. Is de Staatssecretaris bereid om te bekijken in hoeverre het verlies aan meststoffen mag worden gecompenseerd in de bedrijfsspecifieke verantwoording van de Meststoffenwet en in reparatiebemesting kan worden meegenomen, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie vergelijken gevolgen van vraatschade door muizen met gevolgen van verlies aan meststoffen door extreme neerslag en vragen naar compensatie van verlies aan meststoffen.

Bij vraatschade door muizen is er echter geen sprake van een tekort aan nutriënten, want de planten beschikken bij een normale bemesting eerder in het seizoen, over voldoende voedingsstoffen. Het probleem is dat er onvoldoende grasontwikkeling is omdat de muizen de planten beschadigd hebben. Als er noodzaak is om extra voer aan te kopen, hangt dat samen met verminderd productievermogen van de grasmat en niet met de bemestingstoestand.

Dit staat overigens los van de onderwerpen die in deze aanpassing van het Besluit gebruik meststoffen staan.

Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

In het Besluit over de mestnormen wordt de bemestingsnorm voor overige grond enigszins naar beneden bijgesteld. Dat kan op steun rekenen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie. Hoewel het een marginale bijstelling is, zal het hopelijk bijdragen aan de vermindering van de waterverontreiniging als gevolg van nitraten uit agrarische bronnen. De vermindering die nu gerealiseerd wordt is echter nog lang niet voldoende om de milieudoelen zeker te stellen. Tevens krijgen deze leden graag meer toelichting op het huidige gebruik van overige gronden. Hoeveel hectare overige grond wordt er momenteel gebruikt voor het afzetten van mest? Op welke manier wordt bij dit soort gronden gehandhaafd?

«Overige grond» is de grond die bij een bedrijf hoort, maar geen landbouwgrond of natuurterrein is. Het gaat vooral om erven van bedrijven en om gronden zoals de graslanden langs landingsbanen van vliegvelden, sportvelden en tijdelijk uit gebruik genomen landbouwgronden. Het areaal bedraagt ongeveer 100.000 hectare. In de Synthese monitoring mestmarkt 2006–2011, opgesteld door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM), staat dat er in 2011 in totaal 4 miljoen kg fosfaat uit dierlijke mest naar natuurterrein en overige grond is gebracht. Dat is ongeveer 10% van de totale hoeveelheid fosfaat die uit dierlijke mest is getransporteerd. In voorgaande jaren was dat vergelijkbaar. In de registratie van mesttransport wordt geen onderscheid gemaakt tussen natuurterreinen en overige grond.

De leden van de Partij van de Dieren-fractie betreuren het dat de Staatssecretaris deze wijziging van het Besluit niet heeft gebruikt om de bemestingsnormen voor natuurterreinen en landbouwgronden meer in overeenstemming te krijgen met de internationaal afgesproken doelen op

het gebied van waterkwaliteit. Wanneer kan de Kamer de volgende wijziging van het Besluit gebruik meststoffen verwachten dat zal leiden tot een verdere en noodzakelijke verlaging van de mestnormen?

Voor de periode tot en met 2017 gelden de gebruiksnormen zoals deze in het kader van het vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn met de Europese Commissie overeen zijn gekomen. Ten opzichte van het vierde Actieprogramma periode zijn de gebruiksnormen verder verlaagd. Uit monitoringsgegevens moet blijken of er aanleiding is om de normen, hetzij generiek hetzij via een specifieke aanpak, in de looptijd van het zesde Actieprogramma opnieuw te verlagen.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie blijven grote bezwaren houden tegen de toepassing van runderdrijfmest tegen winderosie. Zoals de Technische Commissie Bodem ook heeft ingebracht, zijn er voldoende haalbare alternatieven om erosie te bestrijden, en zijn gevolgen van het toepassen van drijfmest voor de natuur erg groot. Deze leden willen de Staatssecretaris vragen om dit jaar goed te monitoren hoe vaak er gebruik wordt gemaakt van deze milieuonvriendelijke methode, en dit aan de Kamer te rapporteren alvorens het Besluit volgend jaar weer wordt gewijzigd, zodat deze feiten een rol kunnen spelen in de discussie bij het vaststellen van de volgende wijziging van het besluit. Is de Staatssecretaris daartoe bereid? Is zij ook bereid en in staat om de gevolgen van deze extra toepassing van drijfmest voor de natuur en waterkwaliteit in de veenkoloniën te kwantificeren, en deze aan de Kamer te doen toekomen? Zo nee, waarom niet?

De mogelijkheid voor het toepassen van runderdrijfmest op Texel en in het veenkoloniaal gebied is opgenomen in het door de Europese Commissie goedgekeurde vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Dat vormt de basis voor de voorliggende wijziging van het Bgm. Voor de looptijd van het huidige Actieprogramma ben ik niet voornemens het Bgm op dit punt opnieuw te wijzigen. Ik ben bereid om in het kader van de voorbereiding op het zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn deze maatregel op zijn effectiviteit te beoordelen.